

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Лариса Петренко, д.пед.н., проф.

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України,
м. Київ, Україна

Метою дослідження є виявлення впливу змішаного навчання на трансформацію професійного розвитку викладачів закладів вищої освіти.

Упровадження змішаного навчання в закладах вищої освіти впливає на трансформацію освітнього ландшафту університетів, робить його відкритим, на що вказує заміна традиційних навчальних матеріалів на оцифровані підручники, посібники, методичні рекомендації та інші електронні освітні ресурси. Організація освітнього процесу також потребує інновацій, передусім у викладанні: запроваджено онлайн-навчання, електронне навчання, MOOC-навчання, що призводить до необхідності відмови від традиційних лекцій, переходу до інноваційних освітньо-професійних програм, імплементації нових моделей і технологій навчання дорослих, переходу до оцифрування навчального контенту. У зв'язку з цим різні системи освіти стикнулися з викликами, серед яких слід назвати готовність викладацького складу до прийняття змішаного навчання як невід'ємної частини викладання, а також як сучасної моделі для охоплення здобувачів освіти, де б вони не проживали та не навчалися.

Досвід, одержаний в період пандемії COVID-19, показав, що успішність переходу до змішаного навчання залежить від : технічного забезпечення освітнього процесу (технічне обладнання, доступ до швидкісного Інтернету); підготовленості (технологічної, методичної і психологічної) всіх суб'єктів; розробленості і запровадження відповідних технологій навчання. Очевидно, що використання змішаної форми навчання в закладах вищої освіти впливає на трансформацію їх освітнього ландшафту, робить його відкритим, на що вказує заміна традиційних навчальних матеріалів на оцифровані підручники, посібники, методичні рекомендації та інші електронні освітні ресурси.

З'ясовано, що на трансформацію професійного розвитку викладачів закладів вищої освіти нині впливає розвиток цифрової компетентності.

В процесі підвищення кваліфікації основний акцент зроблено на використанні цифрових засобів навчання, проте поза увагою залишається впровадження нетрадиційних освітньо-професійних програм (наприклад, поділ їх на дві частини – онлайн-навчання і традиційне навчання в аудиторії), нових моделей навчання дорослих з більш персоналізованими підходами (Leu-Severynpenko et al., 2023), застосування засобів навчання, методів, прийомів і педагогічних технологій (Popomarov, 2023), зокрема метакогнітивних стратегій викладання і навчання, спрямованих на розвиток метакогнітивних здібностей у науково-педагогічних працівників (Hartman, 2002).

Саме розвиток метакогнітивних здібностей викладача відіграє значну роль у його професійному зростанні, уможливорює формування індивідуального стилю викладацької діяльності, починаючи з планування в досягненні мети заняття, моніторингу розуміння навчального матеріалу здобувачами освіти на наступному етапі та завершуючи оцінюванням ступеня досягнення навчальних цілей. Це дає можливість викладачу аналізувати власні мислинневі стратегії і управляти своєю пізнавальною діяльністю (Hartman, 2002), тобто в кінцевому результаті постійно саморозвиватися.

Виявлено, що в організації освітнього процесу з використанням цифрових засобів широко використовується стратегія саморегульованого учіння, до структури якого входять такі компоненти: встановлення смислових зв'язків, виконання актуальної роботи, співпраця в навчанні, критичне і творче мислення, виховання особистості, досягнення високих результатів, адекватна оцінка (Johnson, 2002).

Зроблено висновок, що запровадження змішаного навчання викликає необхідність застосування метакогнітивних стратегій викладання і навчання, стратегії саморегульованого учіння, що спонукає викладача до виконання ролі фасілітатора, не надто поширеної у національній системі вищої освіти. В свою чергу виникає необхідність зміни акцентів з планування занять і викладання навчального матеріалу на організацію освітнього процесу, сприяння і допомоги в отриманні нових знань і навичок, тобто створення комфортної атмосфери в групі та полегшення комунікації й взаємодії учасників освітнього процесу, створення індивідуальних стратегій розвитку на партнерських засадах зі студентами, тобто відбуваються кардинальні зміни у застосуванні засобів навчання, методів, прийомів і педагогічних технологій.

Ключові слова: викладач, змішане навчання, метакогнітивні стратегії, професійний розвиток, саморегульоване навчання.

Література

- Hartman, H. J. (ed.). (2002). Metacognition in Learning and Instruction. *Theory, Research and Practice*, 149–172. <https://doi.org/10.1007/978-94-017-2243-8>
- Johnson, E. B. (2002). *Contextual and Learning*. Corwin Press. INC. A Sage Publications Company. Thousand Oaks California.
- Leu-Severynenko, S., Pukhovska, L., Bilousova, N., & Petrenko, L. (2023). Models of teacher professional development: Ukrainian and foreign experience in open education. *Inequality, Informational Warfare, Fakes and Self-Regulation in Education and Upbringing of Youth. Youth Voice Journal, 1*, 49–58.
- Ponomarov, O. S. (2023). Realising the Potential of Digital Educational Services and Resources in the Context of the Development of Blended Learning Technologies. *Pedagogical Sciences: Theory and Practice, 2*, 136–140. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2023-2-19>

МЕДІАЦІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Світлана Печенізька, к.філол. н., доцент

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

У сучасному полікультурному світі метою навчання іноземних мов, зокрема англійської – всесвітньо визнаної мови міжнародного спілкування – стає використання її як універсального інструменту в діалозі культур і цивілізацій. Це викликає потребу формування відповідної іншомовної соціокультурної компетентності та перегляд традиційних підходів до навчання в освітніх закладах, оскільки йдеться не лише про опанування мови, але й іноземної культури. Саме тому зараз у сфері освіти України все більшої популяризації у закладах загальної середньої та вищої освіти набуває поняття «медіації» як навчальної стратегії глибокого розуміння мови й іншомовної культури (у процесі як